

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Thesavrvs Sacrorvm Ritvvm, Sev Commentaria In Rvbricas Missalis, Et Breviarii Romani.

In quibus origo cuiusque Ritus, causae historicae, vel mysticae, ex maiorum ingenio, Theoria, Praxis, obligatio, & exquisitus vsus, additis opportune Decretis omnibus S. Rituum Congreg. quàm breuissimè explicantur.

Gavanti, Bartolommeo

Venetiis, 1647

De Dominica. 5.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9521

lia Titulari, seu ubi asseruatur insignis Reliquia. & non alibi. Quæ verò sit insignis Reliquia, eadem Sacra Congregatio declarauit statim, & nos descripsimus in primo t. p. 1. tit. 11. circa finem. addidit pœnam eadem Sacra Congregatio ibid. nimirum, quod aliter non sit satis recitandi diuini Officij; & consequenter infligitur pœna non faciendi à clero fructus suos beneficiorum, præter lethale peccatum; quod committitur, eadem Sacra Congregatio declarauit, comprehendendi in dicto Decreto Ecclesias Abbatiales die 28. Septembris 1628.

6 De priuilegijs festi, seu Officij semiduplicis agemus infra in pluribus locis.

De Simplici. Cap. I V.

1 **D**Vrandus loc. cit. usurpat hanc vocem: Simplex. Antea vocabant Officium trium lectionum, *Microl. cap. 44. & Radulph. propos. 17.*

2 Festa verò simplicia, quibus in Calendario nihil apponitur, superant hodie centenarium numerum, de quibus agemus singillatim in proprio Sanctorum.

3 Qui numerus centenarius, quàm rectè cõgruat, accipe ex Sancto Bernardo, & Radulpho. Numerositas Festiuitatum, inquit Bernardus ad Canon. Lugdun. ciues decet, non exules. Radulphus autem *propos. cit.* addit sumendam esse nimirum proportionem à Christo, qui duodecim elegit Apostolos, quos posuit in superiori gradu; in inferiori verò posuit septuaginta duos Discipulos, hoc est, sexies duodecim Vnus est Christus, cui datur Officium Dominicæ; Apostoli duodecim sunt ergo & Festa Sanctorum solemnia in minori numero esse debent, quàm numerus Dominicarum, simplicia plura esse debent (cum quibus stat recitatio Psalterij) sicuti à Christo multiplicantur Discipuli. Duplicia Sanctorum (non loquor de Duplicibus Christi Festis) in Calendario Romano sunt num. sexaginta quatuor, Sanctorum semiduplicia ad quadraginta conuenit ergo, vt simplicia

excedant, vt fit, numerum centesimum.

4 Incipit à Vesperis quidem, sed feriabilibus, & terminatur Officium simplex ad Nonam. *Microl. c. 44. & Radulph. propos. 18.*

De Dominica. Cap. V.

1 **D**E Officio Dominicæ *Microl. c. 62.* hæc habet memoranda. In omni Dominica ecclesiastico conuentui cum Officio Dominicæ satisfacimus, nisi aliqua multum celebris (nota) festiuitas occurrat. Addo ego, ratione Dominicæ quædam officia festiuiora fieri, vt videre est in Festo Innocentium, & in vigilia Natiuitatis Domini, quibus datur, *alleluia, Te Deum*, respectiue cum consequentibus.

2 De Dominicis Aduentus, & à Septuagesima vsque ad Octauam Paschæ, quæ sunt maioris reuerentiæ, & cultus, testatur *Radulph. propos. 15.* eas nunquam omitti; quod & hodie obseruamus.

3 Dominicæ infra Octauas Natiuitatis: ex *Microl. cap. 37.* Epiphaniæ, ex eodem *cap. 41.* Ascensionis Domini, ex eodem *cap. 37.* & Corporis Christi ex *Vrbano IV.* sunt priuilegiatæ, ita vt Officium non sit Dominicale, sed de Octaua, & de Domino tamen ratio est, ex *Microl.* vt officium instanti celebritati concorder, hoc est, summæ celebritati Domini, nam in Dominicis alijs infra Octauas Sanctorum non est æquum, vt Officium Dominicale, quod Domini est, cedat Officio Sancti, cuius dies infra Octauam celebratur. Addi potest alia ratio pro Dominicis infra Octauas Natiuitatis, & Epiphaniæ, quia scilicet vt plurimum illa Natiuitatis celebratur extra diem Dominicum, & hæc Epiphaniæ celebratur aliquando in Sabbato, Extra verò diem ipsum Dominicum non dicuntur congruè Psalmi de Dominica eidem diei præcisè Assignati.

4 Queritur; cur à Natiuitate Domini vsque ad Epiphaniam inclusiue dantur Dominicæ, in quibus nulla prorsus contingit fieri de iisdem commemoratio, vnde & in Calendarijs dicuntur Vacan-

tes? Ratio dabitur, quia sicut occurrente Festo Sancti Siluestri in Dominica fit de Festo cum commemoratione Dominica; ita in Festo (puta, Sancti Ioannis) occurrente in Dominica, poterat idem fieri. Verum incongruum erat, si occurreret Festum Natiuitatis, vel Circumcisionis, vel Epiphaniae in Dominica, quod vna simul cum Festo Domini fieret commemoratio eodem die de Festo eiusdem Domini, quod est Dominica: in gratiam autem Natiuitatis Domini, & Circumcisionis fuit ordinatum, quod nec in tribus Festis, & octauis diebus S. Stephani, S. Ioannis, & SS. Innocentium haberetur ratio Dominicae occurrentis; de qua tamen infra octauam, tamquam de Dominica impedita, fit Officium post festum S. Thomae, vel in festo S. Thomae, hoc eodem translato in feriam sequentem & ita congruit Euangelium, quod legitur ratione Dominicae, legi post natum Christum, non eodem veluti nascente per quamdam representationem, eadem ratio militat in Vigilia Epiphaniae, & in Epiphania; in quibus, si occurrit Dominica, ea vacat, neque habet Euangelium, quod tempori conueniat, neque consequenter commemorationem; immo neque ex textu Evangelico decerpi potuit, quod legitur conuenienter in Dominicis occurrentibus intra haec Festa, ut rite consideranti patet (Euangelium autem est caput totius officij ait *Rupert. lib. 1. c. 37.*) & ea, quae leguntur in Dominica infra Octauam Natiuitatis, & in Vigilia Epiphaniae anticipatè leguntur, cum ea contigerint post Purificationem Beatae Virginis, ut patet in textu Evangelico S. Lucae, & S. Matthaei.

5 Dominicis post Epiphaniam additum est à Pio Quinto Officium Dominicae sextae, antiquius autè, si Dominica sexta occurreret, in ea reperebatur Officium Dominicae praecedentis, teste *Durand. l. 6. cap. 23.* quae nunc supersunt, vel in Sabbato praecedenti, vel inter Dominicas post Pentecostem celebrantur, ita ut non omittatur Dominica vlla (vide cultum diei Dominicae) quin de ea saltem com-

memoratio fiat, si minus Officium fieri queat. explicat *Radulph. propof. 5.* in hanc rem illud Psalm. 117. quod in Officio primae diei Dominicae legitur: *Constituite diem solemnem in frequentationibus;* (vt legit Psalter. Romanum, & Ambrosianum) id est, vt frequenter Dominicis diebus seruetur Officium Dominicale, nisi magna festiuitas occurrat: *vsque ad Cornu Altaris.* hoc est, etiam Officium Missae Dominicale obseruando. Haec ille.

6. Dominicarum post Pentecostem Officia sunt 24. quod si *Berno de quibusdam ad Missam spect. c. 6.* numeret tantummodo viginti tres Dominicas, ideo est, quia quintam superaddit Aduetus, quod in idem recidit, vt nimirum praeter Aduentum, & à Septuagesima ad Festum Trinitatis, Dominicae per annum non excedant numerum trigessimum, vt rite numeranti patet.

7. Quae igitur non possunt celebrari ante Septuagesimam, transferuntur post 23. Dominicam Pentecostis, vt nulla vacet. Post Pentecostem verò ad summum erunt Dominicae 28. de qua numero *Berno loco cit. ait:* Septenario quater ducto in hanc perfectionis summam excrefcit, & nulli dubium est, quin septem ad Spiritum Sanctum, quatuor verò pertineant ad Euangelium; quia per septiformem gratiam Spiritus Sancti (in Pentecoste effusam) praedicatum est Euangelium per quatuor mundi plagas. Haec ille.

8. Vltimo loco semper ponitur, quae vocatur vigesima quarta. *Microl. c. 26.* vt vltimum, inquit, officium in proxima tantè hebdomada ante Aduentum Domini cantetur. Est enim praeparatio Domini aduentus; Atque, vt notauit *Azor. lib. 10. cap. 15.* finiuntur Ecclesiastica Officia in commemoratione extremi futuri iudicij, sicut etiam similiter inchoantur, vt patet legenti Euangelia Domin. 24. & Domin. prima Aduentus. Adde ideo Dominicam 24. de iudicio futuro semper esse vltimam anni Ecclesiasticis qui incipit in Aduentu, qui Ecclesia in toto anni curriculo representare studet Christi actiones à primo Aduetu in carne, vsq; ad

se-

secundum in fine mundi aduentum.

9 Si quæ superfit Dominica, ita, vt propriè in die Dominico locum non habeat, (quod accidere potest in Officio secundæ Dominicæ, de qua tamen habetur propria Rubrica *sect. 6. cap. 8.* vel sequentium post Epiph. & in officio Dominicæ 23. post Pentecost.) tunc fit de Dominica exclusa in Sabbato præcedenti, non impedito festo nouem lectionum, alioquin in alia immediatè præcedenti feria, seu Festo simplici, in qua, seu quo officium fiat de feria, & legantur tres lectiones de Homil. Dominicæ, & in Laudib. dicatur Antiphona ad Benedictus, & oratio de Dominica currente proprio loco cum commemoratione Festi simplicis, & nota, præcedentem feriam non esse ad libitum, sed Sabbato solum impedito nouem lectionum; & illud verbum, *fit*, quod habetur in Rubr. *de Domin. n. 4.* est coniungendum cum verbo, *legitur*, ita vt ambo sint, imperantia. quod si tota hebdomada sit impedita officijs nouem lectionum, etiam translatis (quod in postrema Breuiarij recognitione additum est) tunc in Sabbato legatur nona lectio de Homilia illius Dominicæ, & de eadè fiat commemoratio in Ludibus tantum, cum Antiphona, & Oratione propria. Hæc in Rubricis *de Dominica tit. 4. nu. 4. & 5.* Ratio est, ne officium vllius Dominicæ omittatur, tum ne admirationi populo sit, quod ante Clementem VIII. fiebat, dum, translato semiduplici Festo, fiebat officium de Dominica extra suum diem, & propriam sedem, quæ ob anni angustiam deerat, quod populum facillè latet; qui tamen erga Festum de Sancto semiduplex deuotius moueri solet.

10 Ex quo etiam patet, quod, impedito Sabbato, vt supra, aut feria sexta, aut quinta à Festo simplici, non erit anticipandū officium prædictarum Dominicarum, feria quarta, aut tertia, in qua nullū fortasse occurrit Festum. nam neq; simplex Officium B. Virg. in Sabbato, neque Festum simplex in eodem occurrens impedit, quo minus in Sabbato fiat officium de Dominica, quæ superfit; sed tantum D. Barth. Gauant. Tom. II.

officium nouem lectionum impedit officium Dominicæ; & curandum est, quoad eius fieri potest, vt propius ad Sabbatum fiat de ea Dominica officium.

11 Excellunt hæc Dominicæ, quibus cedunt etiam Patroni, neque vniquam omittuntur, Primæ classis idcirco cognominatæ: nimirum Prima Aduentus, & Quadragesimæ, Dominicæ Passionis, Palmarum, in Albis, in quibus decet populum moueri ad mysteria maiora in iisdem celebrata Redemptionis nostræ, tum officio, tum colore paramentorum, Aliæ minores, ideo dictæ secundæ classis cedunt quidem Festis Patroni loci, Tituli Ecclesiæ, & eiusdem Dedicacionis, quæ ad afficiendum populum maxime valent; alijs autem minime cedunt Sanctorum Festis, nimirum secundæ, tertiæ, quartæ Aduentus, & Quadragesimæ, Dominicæ Septuagesimæ, Quinquagesimæ; quarum ritum in proprio de tempore inuestigabimus.

12 Dominica prima mensium habet rationem potissimam in Breuiario, quia in ea solent poni initia sacrorum librorum cum suis Responsorijs. Ea igitur prima esse dicitur, quæ venit in Calendis mensis, vel est proximior (siue ante, siue post) ipsis Calendis; quod nisi fieret in mense Nouembris, deficeret tempus necessariū ad legendos sacros libros eidem mensi assignatos, adueniente Dominica prima Aduentus finem Nouembris, vt notatum est in Breuiarijs M. S. antiquissimis.

13 Dominica verò prima Aduentus est ea, quæ proximior est Festo S. Andrea, vel quæ venerit in ipso Festo. *Dur. lib. 6. c. 2.* seu vt cum Radulpho loquitur, *prop. 16.* post crastinum Sanctæ Catherinæ. neque enim ante crastinum, neq; in crastino eiusdem Virginis contingit initium Aduentus. De officio Dominicali dicemus, cum de Matutino, & alijs.

De Feria. Cap. VI.

1 **F**eria à sando inquit, *Rabanus 2. de instit. clericor. c. 46.* quæ vox apud Ecclesiasticos antiquior est Siluestro, ex eodem *ibid.* De ea apud *Tertull. aduers.*

B 3 Psychicos